

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΜΑΪΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο άνθρωπος είναι το κέντρο του κύκλου της ζωής, αλλά όμως δεν είναι ο ίδιος ο κύκλος της ζωής. Ανήκουμε στον κόσμο, αλλά αυτός ο κόσμος δεν μας ανήκει, δεν είναι κτήμα μας. Είμαστε οι διαχειριστές της ζωής και όχι οι ιδιοκτήτες της. Δεν είμαστε δούλοι του κόσμου, ούτε όμως γίναμε κι αφεντικά του. Απλώς παραμένουμε οικονόμοι της ζωής¹.

Με αυτόν τον κάπως αφοριστικό τρόπο απεικονίζουμε την κρίση του ανθρωπισμού στον νεώτερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό. Ο αναγεννησιακός ανθρωπισμός πρόβαλε τον άνθρωπο ως το επίκεντρο της πραγματικότητας και κατέφυγε στα ανθρωπιστικά γράμματα, προκειμένου **να καταστεί ανθρωπίνος ο άνθρωπος** (homo humanis). Αγαθή κι επαινετή η πρόθεση του ανθρωπισμού, όπως επίσης αγλαοί² αποδείχθηκαν οι καρποί του μέσα στον επακολουθήσαντα διαφωτισμό με την καθιέρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υπόσχονται την ελευθερία ως εγγύηση της ανθρωπιάς του ανθρώπου.

Το αναπόφευκτο **ατόπημα** του ανθρωπισμού είναι η διολίσθησή του στον ατομικισμό. Ο Humanismus (ανθρωπισμός, ουμανισμός) κατάντησε Individualismus (ατομικισμός). Λέμε *άνθρωπος* και εννοούμε *άτομο*. Μιλούμε για τον *πολίτη* και έχουμε στον νου τον *ιδιώτη*. Αναφερόμαστε στον *εαυτό* μας και εξυπονοούμε το *εγώ* μας σε τέτοιο βαθμό, ώστε να λησμονούμε τον *άλλο* που συνυπάρχει μαζί μας και το *όλον* μέσα στο οποίο συνανήκει το *εγώ* μας μαζί με καθένα *άλλο* του. Οι λογοτέχνες προφήτευαν από τον προπερασμένο αιώνα ήδη: «Όλοι στον αιώνα μας χώρισαν και γίνανε μονάδες, ο καθένας αποτραβιέται στη μοναξιά του, ο καθένας απομακρύνεται απ' τον άλλον, κρύβεται και κρύβει το έχει του³ και καταλήγει ν' απωθεί τους ομοίους του και ν' απωθείται απ' αυτούς» (Ντοστογιέφσκι).

[...]

Για **να υπερβεί** ο ανθρωπισμός **την κρίση** του απαιτείται να προβεί σε μια μόνο σωτήρια πρωτοβουλία: **να αποποιηθεί τον ατομικισμό**. Για να μιλήσουμε με την γλώσσα των ποιητών μας: «Το καίριο στη ζωή αυτή κείται πέραν του ατόμου. Με τη διαφορά ότι, αν δεν ολοκληρωθεί κανείς ως άτομο —κι όλα συνωμοτούν στην εποχή μας γι' αυτό— αδυνατεί να το υπερβεί» (Ελύτης). Ο ανθρωπισμός χρειάζεται, αλλά δεν αρκεί έτσι όπως κατάντησε, δηλαδή σαν ατομικισμός. Απαιτείται ο ανθρωπισμός και περιπτεύει ο ατομικισμός. Είναι επιτακτική ανάγκη των καιρών μας να περάσουμε από την εξατομίκευση του ανθρώπου στον εξανθρωπισμό του ατόμου. Με δυο λόγια, πρέπει να απελευθερώσουμε τον ανθρωπισμό από τον ατομικισμό. Όταν ο

άνθρωπος αυτοπεριορίζεται στο άτομο, τότε αυτοχειριάζεται⁴ υπαρξιακά. Ο ατομικισμός είναι το καρκίνωμα του ανθρωπισμού.

Ο ορίζοντας για την αποδέσμευση του ανθρωπισμού από τον ατομικισμό είναι ο κοινωνισμός⁵. Ο ανθρωπισμός χρειάζεται να κοινωνικοποιηθεί, δηλαδή ο άνθρωπος να αντιληφθεί την ύπαρξή του ως συνύπαρξη κι όχι σαν δήθεν αυθύπαρκτη μονάδα αποκομμένη από το περιβάλλον της, όπως δυστυχώς συμβαίνει με το άτομο. [...] Με μια απλή φράση: ο άνθρωπος δεν υπάρχει απλώς, αλλά συνυπάρχει κυρίως.

Ο άνθρωπος είναι συνάνθρωπος, αλλιώςτικά καταντά απάνθρωπος. Ο ανθρώπιος άνθρωπος δεν είναι ατομικός αλλά κοινωνικός: δεν αποτελεί ύπαρξη αλλά συνύπαρξη.

[...]

Πυξίδα για τον ασφαλή *διάπλου*⁶ ανάμεσα στην Σκύλλα της εξατομίκευσης και στην Χάρυβδη της μαζοποίησης είναι η κοινωνικοποίηση του ανθρωπισμού. Χωρίς να διακινδυνεύουμε κανενός είδους προφητεία και δίχως να καταφεύγουμε σε ιστορικοφιλοσοφικές μαντείες, πιστεύουμε ότι ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού είναι η **επιταγή των καιρών** μας.

(Μάριος Μπέγζος, «Ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού»,
Ευθύνη, τεύχος 420, Δεκέμβριος 2006, σελ. 647-648).

1. *οικονόμοι της ζωής*: διαχειριστές της ζωής
2. *αγλαοί ... καρποί*: λαμπρά, αξιοθαύμαστα αποτελέσματα
3. *το έχει του*: αυτό που διαθέτει
4. *αυτοχειριάζεται*: αυτοκτονεί
5. *κοινωνισμός*: κοινωνικοποίηση
6. *διάπλους*: το πέρασμα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε 70-90 λέξεις το περιεχόμενο του ακόλουθου αποσπάσματος από το κείμενο: «**Ο άνθρωπος είναι συνάνθρωπος, αλλιώςτικά καταντά απάνθρωπος**».

Μονάδες 10

- B2.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς, εκτός των άλλων, και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία.

Μονάδες 5

- B3.** Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν ένα επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις:

να **καταστεί** ανθρώπινος ο άνθρωπος, **ατόπημα**, να **υπερβεί** την κρίση, να **αποποιηθεί** τον ατομικισμό, **επιταγή** των καιρών

Μονάδες 5

B4. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στο κείμενό του α' πληθυντικό πρόσωπο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του αυτή.

Μονάδες 5

Γ. Σε μια εποχή με μεγάλο έλλειμμα ανθρωπιάς έχει σημασία να οργανώνονται εκδηλώσεις που βοηθούν όσους συνανθρώπους μας το έχουν ανάγκη. Να γράψετε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας, όπου θα εξηγείτε γιατί πρέπει να στηρίζονται τέτοιες προσπάθειες. Παράλληλα, να αναφερθείτε στη συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης, ιδιαίτερα των νέων (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50